

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.20.268/2018/4.

A tanács tagjai: Dr. Szabó Klára a tanács elnöke, Dr. Madarász Anna előadó bíró,
Magosi Szilvia bíró

Dr.

A felperes: felperes neve

A felperes képviselője: Dr. Vajda Attila ügyvéd

Az alperes: alperes neve

Az alperes képviselője: Dr. Édes Ágnesügyvéd

A per tárgya: sírhely feletti rendelkezési jog megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Veszprémi Törvényszék
2.Pf.20.595/2017/3.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Pápai Járásbíróság 1.P.20.401/2016/22/I.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.
- Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 22.225 (huszonkétezer-kétszázhuszonöt) forint felülvizsgálati költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

Az alperes által fenntartott és üzemeltetett temető sírhelynyilvántartása szerint a 604. számú sírhelyen nyugszik C.F., aki a felperes édesapjának testvére volt. A 605. számú sírhelyre temették el a felperes nagyszüleit, C. F/et és C. Fn;t, valamint 2014-ben a felperes édesapját, C. J/et. A felperes - mint édesapja örököse - 2015. július 30. napján felkereste az alperest a sírhelymegváltás meghosszabbítása érdekében, és mind a négy elhunyt személyre megváltotta a temetési helyet, egyidejűleg megfizetve ennek ellenértékeként 16.000 forintot.

Az alperes 2015. szeptember 2. napján értesítette a felperest, hogy a 604. sírhely megváltására az elhunyt személy leszármazója, C. N. jogosult. Az alperes e sírhelyre jutó 4.000 forint megváltási díj visszatérítését vállalta.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy a v. Felsőtemető 604. számú sírhelye feletti rendelkezési jog őt illeti meg, és kérte az alperes kötelezését a rendelkezési jogának a temetőnyilvántartásba történő bejegyzésére. Előadta, hogy nagyapja, C. F. váltotta meg családi temetkezés

céljából a 604. és 605. számú dupla sírhelyet, amikor egyik gyermeke, C. F. meghalt, és akit 1982. június 18. napján temettek el. A családon belül a rendelkezési jog akként változott, hogy 2014-ben bekövetkezett haláláig az édesapját, C. J. illette meg. C. J. egyedüli örököse a felperes. 2015. július 30. napján huszonöt évre meghosszabbította a sírhelyhasználatot. 2015. szeptember 2. napján az alperes jegyzőjétől iratot kapott, amelyben rögzítette mindkét sírhely huszonöt-huszonöt évre történt megváltásának rendezését, de a nyilvántartás és térkép felülvizsgálata során az alperes azt állapította meg, hogy a sírhelyet az elhunyt hozzátartozójának kellett volna megváltani. „Ezért a nem megfelelő sírhely-megváltás jogilag helyes útra állítása érdekében” törölni kívánta a sírhely feletti rendelkezési jogát. Jelezte ugyan az alperesnek, hogy a sírhely feletti rendelkezésre ő jogosult, de az alperes a korábbi álláspontját fenntartotta. A temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Tv.) 22. § (1) és (3) bekezdése, a 145/1999. (X. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 18. § (5) bekezdése értelmében a sírhely felett a rendelkezési jog őt illeti meg. A 604. sírhelyet mindenképpen jogosult volt megváltani, mert a felett a rendelkezési jogot a nagyapja szerezte meg, akinek ő törvényes örököse. Másrészt pedig a sírhely huszonöt éves megváltása 2015 júliusára már letelt, ezért bárki jogosult lett volna megváltani, és ezt ő megtette. Az alperesnek nem volt joga a „sírhelynyilvántartás és térkép felülvizsgálatra” hivatkozva a rendelkezési jogát semmisnek nyilvánítani. Azért illeti meg a sírhely feletti rendelkezési jog, mert e tárgyban 2015. július 30. napján az alperessel megállapodást kötött.

Az alperes ellenkérelmére előadta, hogy a család elmondása alapján nagyapja egyedüli örököse az édesapja volt. De 1982-től a huszonöt év eltelt, 2007-ben a sírhely megváltása lejárt, így 2015-ben azt már bárki megválthatta. Az, hogy az elhunytak hozzátartozója, csak adalék, de az igényét elsődlegesen nem erre alapította. A létrejött megállapodás egyoldalúan nem szüntethető meg (a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:1. § (1), 6:58. §, 6:191. § (1), (4) bekezdés). Ha a rendelkezési jog 2015-ben még nem járt volna le, akkor lenne relevanciája, hogy a sírhelyet 1982-ben megváltó C. F-nek ki az örököse. Egyébként az alperes volt az, aki kifejezetten arról tájékoztatta, hogy a sírhely státusza folytán az bárki által bármikor megváltható, ezért is fogadta el tőle a megváltást és annak díját. Ha az alperes azt állítja, nem volt joga a sírhely megváltására, hogy az erre vonatkozó megállapodás érvénytelen vagy egyoldalúan felmondható, ezt az alperesnek kell bizonyítani.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Ténybelileg vitatta, hogy a felperes lenne nagyapja egyedüli örököse, egyedüli leszármazója. A jogi kérdés, hogy a felperes jogosult volt-e a 604. sírhely megváltására, mert oda nem az ő felmenőjét, édesapját temették utoljára. A felperes az eltemettető személyére, hogy az az ő nagyapja lett volna, nem tudott okirati bizonyítékot csatolni. A korabeli időben a temetőkről és a temetkezési tevékenységről szóló 10/1970. (IV. 17.) ÉVM-EüM együttes rendelet (a továbbiakban: együttes rendelet) 11. § (1) bekezdése szabályozta az eltemettető személyek sorrendjét, és eszerint C. F. tekintetében az ő házastársa minősül eltemettetőnek. Ehhez az ághoz a felperesnek nincs öröklési rend szerinti kapcsolata. A felperes által hivatkozott másik ok, hogy huszonöt év után bárki jogosult a megváltására. A Tv. 22. § (3) bekezdése szerint a temetési hely újraváltásában az eltemettető, annak halála esetén a törvényes öröklési rend szerint soron következő hozzátartozó elsőbbséget élvez. Az öröklési rend szerinti soron következő hozzátartozó nem a felperes, amire az alperesnek figyelemmel kellett lennie. Ebből levezethetően álláspontja szerint a felperes nem volt jogosult a sírhely megváltására és így a rendelkezési jog megszerzésére. A megváltástól számított huszonöt évvel kapcsolatban hivatkozott saját 12/2000. (XII. 1.) rendeletének 8. § (4) bekezdésére, amely szerint, ha az érdekeltek a temetési helyek használati idejét nem hosszabbítják meg a jelzett határidőig, a temető üzemeltetője jogosult a holttestek maradványait közös sírhelyben elhelyezni, és a megürült temetési helyek újra értékesíthetők. Huszonöt év lejártával sem válik uratlanná a sírhely, és nem válthatja meg bárki. Nem elállt a szerződéstől, hanem a tévedését felismerte, és erről tájékoztatta a felperest. Ha az érvelését a bíróság

nem fogadná el, hivatkozott a felperessel kötött megállapodás jóerkölcsbe ütközésére (Ptk. 6:96. §).

Az első- és másodfokú ítélet

Az elsőfokú bíróság kiegészített ítéletével megállapította, hogy az alperes kezelésében lévő v. Felsőtemető 604-es számú temetési helye feletti rendelkezési jog a felperest megilleti. Kötelezte az alperest, hogy a felperes rendelkezési jogát a temető-nyilvántartásba jegyezze be. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg tizenöt napon belül a felperesnek 122.600 forint perköltséget.

Az elsőfokú bíróság szerint bizonyíték nem támasztotta alá azt a felperesi hivatkozást, hogy az alperes utóbb változtatta meg a nyilvántartást és a sírhelyeket ábrázoló térképet, ezért abból indult ki, hogy mindkettő a természetbeni állapotnak megfelelően tartalmazza az adatokat. A 604. számú sírhelyen 1982-ben eltemetett C. Fnek nem a felperes az örököse, nem a felperes volt az eltemettetője, ezért a Tv. 22. §-a szerint az újraváltásnál a felperest nem illette meg elsőbbség. Az alperes helyesen hivatkozott arra, hogy e sírhely újraváltására nevezett fia (C. N.) lett volna jogosult.

A perbeli esetben azonban nem a temetési hely újraváltására vonatkozó szabályokat kellett alkalmazni. Az nem volt vitás, hogy 1982-től 2015-ig a sírhelyet nem váltották meg újra, és nem volt olyan adat, miszerint a huszonöt éves használati időre vonatkozó szabálytól eltérő előírás vagy megállapodás lett volna érvényben e sírhelyre. 1982-ben az együttes rendelet volt hatályban, amelynek 22. § (1) bekezdése szerint a sírhely használata huszonöt évre terjed ki, ez pedig 2007-ben lejárt. A 2007-ben hatályos előírás (Tv. 22. § (4) bekezdés) a temetési hely feletti rendelkezési jog időtartamát határozza meg, amely hamvasztásos temetés esetében nem lehet kevesebb tíz évnél, egyéb esetekben nem lehet kevesebb huszonöt évnél. A temetési hely feletti rendelkezési jog időtartama nem lehet kevesebb koporsós betemetés, illetve rátemetés napjától számított huszonöt év (Vhr. 18. § (1) bekezdés a) pont). A rendelkezési jog gyakorlása megszűnik, ha a használati idő meghosszabbítás hiányában lejár (Vhr. 18. § (5) bekezdés).

Az alperes 12/2000. (XII. 1.) önkormányzati rendelete 3. § (1) bekezdés a) pontja szerint a sírhely használati ideje huszonöt év azzal, hogy az meghosszabbítható. A 8. § (1) bekezdése szerint a temető üzemeltetője köteles évenként megállapítani a megváltott temetési helyek használati idejének lejártát, míg a (2) bekezdés szerint a temető bejáratánál évenként október 1-től május 31-ig az üzemeltető hirdetményt köteles kifüggeszteni az adott és a következő évben lejáró temetési helyek használati idejének lejártáról. A (3) bekezdés szerint a temetési hellyel rendelkezni jogosult a használati jogot a hirdetmény megjelenését követő év május 31-ig az előírt díj befizetésével meghosszabbíthatja.

Az elsőfokú bíróság mindebből arra a következtetésre jutott, hogy a huszonöt éves használati idő leteltével, 2007-ben meghosszabbítás hiányában megszűnt a rendelkezési jog gyakorlása, és ebből a szempontból nincs jelentősége annak, hogy 1982-ben a sírhelyet az elhunyt házastársa vagy az elhunyt édesapja váltotta meg. 2015-ben nem volt olyan személy, aki megváltás vagy újraváltás alapján a sírhely feletti rendelkezési jogot gyakorolhatta volna, ezért az alperes nem tévedett, amikor a felperes kérelmére a 604. számú sírhely feletti rendelkezési jog megváltására is lehetőséget biztosított.

A kegyeleti joggal kapcsolatos vita a felperes és a perben nem álló C. N. között alakult ki. Ezt a vitát a Tv. és a végrehajtási rendeletei alapján nem lehet eldönteni, de nem is tárgya a pernek. Az eldöntendő kérdés az volt, hogy kit illet meg a sírhely feletti rendelkezési jog, de ezt nem az öröklési szabályok, hanem a törvény speciális rendelkezése alapján kellett eldönteni.

Alaposnak találta azt a felperesi hivatkozást, miszerint érdeke fűződik a temetési helyek nyilvántartásába történő bejegyzéshez, ezért e körben az elsőfokú bíróság az ítéletét kiegészítette.

Az ítélet ellen az alperes fellebbezett.

A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a keresetet elutasította. Mellőzte az elsőfokú perköltségre vonatkozó rendelkezést. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg tizenöt napon belül az alperesnek 209.550 forint első- és másodfokú perköltséget, az államnak felhívásra 24.000 forint fellebbezési illeték. Az alperest 15.000 forint lerótt fellebbezési illeték visszaigénylésére jogosította fel.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen vette figyelembe a Vhr. 18. § (5) bekezdését, figyelmen kívül hagyta azonban az alperes önkormányzati rendeletének azon előírását, ami a meghosszabbítás idejét és a sírhely újbóli értékesítését szabályozza. A 8. § (3) bekezdése szerint a temetési hellyel rendelkező jogosult a használati jogot a hirdetmény megjelenését követő év május 31-ig az előírt díj befizetésével meghosszabbíthatja. A (4) bekezdés szerint, amennyiben az érdekeltek a temetési helyek használati idejét nem hosszabbítják meg a jelzett határidőig, a temető üzemeltetője jogosult a holttestek maradványait közös sírhelyben elhelyezni. Az így megürült temetési helyeket újból értékesítik.

Nem állapítható meg, hogy a 604. számú sírhely felett rendelkezésre jogosult számára a használati idő meghosszabbítására vonatkozó határidő eltelt volna, mivel nincs peradat arra, hogy a temető üzemeltetője a használati díj lejártáról hirdetményt függesztett volna ki. A meghosszabbítási határidő megnyíltának hiányában az le sem járhatott, ezáltal a rendelkezési jogosultság nem szűnhetett meg.

Az sem állapítható meg, hogy a sírhely megüresedett volna a holttest maradványainak közös sírhelyben történő elhelyezésével. Márpedig az önkormányzati rendelet 8. § (4) bekezdése egyértelműen azt tartalmazza, hogy csupán a megürült (megszűnt) temetési helyek értékesíthetők újból. A temetési hely megszűnése nem állapítható meg, mivel ott változatlanul C. F. földi maradványai találhatók. Mivel a sírhely újbóli értékesítésére nem volt mód, a felperes ezen az alapon rendelkezési jogot nem szerezhett.

A felperes nem hivatkozott arra, hogy C. Fnek maga lett volna az eltemettetője. Állítása szerint az eltemettető nevezett apja, a felperes nagyapja volt, akinek a felperes törvényes örököse. C. F. özvegye tanúként úgy nyilatkozott, hogy az eltemettetésről ő maga intézkedett. Ugyanígy nyilatkozott C. N. is. A sírhelyek megváltásáról vezetett, az 1982. év adatait is tartalmazó füzet bejegyzése a tanúvallomások cáfolatára nem alkalmas, mert a feljegyzésből az nem tűnik ki, ki fizette a megváltási árat. Abból, hogy a 604. és 605. sírhelyekre kifizetett összeg feltüntetése egységes, nem következik, hogy ezt a felperes nagyapja fizette meg. És mert a felperes nem bizonyította, hogy C. F. eltemettetője a nagyapja lett volna, az sem állapítható meg, hogy a felperes mint törvényes örökös vált volna a temetési hely újraváltásában elsőbbséget élvező személlyé. Az újraváltásra a felperest az sem teszi jogosulttá, hogy a 605. sírhely felett ő jogosult rendelkezni.

A bírói gyakorlat szerint a sírhelyhasználat joga olyan sajátos polgári jogi jogviszony, amelyre a vagyoni jogintézmények szabályai nem alkalmazhatók. A másodfokú bíróság szerint ebből következően ezen jogviszonyban a szerződéskötési szabadság elve nem alkalmazható. A feleknek nincs lehetőségük a sírhely használatáról való megállapodás során a jogszabályi rendelkezésektől eltérni, ezért nem vehető figyelembe, hogy a felperes a 604. sírhely megváltására szolgáló összeget kifizette. És mert a felperest e sírhely feletti rendelkezési jog nem illeti meg, nem lehet alapos a temetői nyilvántartásba való bejegyzés iránti kérelme sem.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság kiegészített ítéletének helybenhagyását kérte. Megsértett jogszabályi rendelkezésként a Ptk. 6:1., 6:34., 6:58. §-át, 6:191. § (1), (4), 6:212. § (2) bekezdését, a Tv. 18. § (1), (2), 22. § (1) és (3) bekezdését, a Vhr. 18. § (5) bekezdését, az együttes rendelet 22. § (1) bekezdését, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 3. § (2) és (3), 253. § (3)

bekezdését, 251. és 252. §-át jelölte meg. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság a tényállást részben hiányosan, részben a valóságnak nem megfelelően állapította meg, alaptalan, helytelen és jogszabálysértő ténybeli és jogi következtetéseket vont le.

Az alperes a fellebbezésében nem kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, csak annak hatályon kívül helyezését. A felek által előterjesztett kérelmekhez, jognyilatkozatokhoz a bíróság kötve van. Ha az alperes, aki jogi képviselővel eljáró közjogi jogalany, nem kérte az ítélet megváltoztatását, akkor csak és kizárólag azt lehetett volna vizsgálni, hogy a hatályon kívül helyezés feltételei fennállnak-e. A másodfokú bíróság túlterjeszkedett a fellebbezési kérelem korlátaiban.

A peres eljárást megalapozó releváns tényállást az elsőfokú ítélet tartalmazza. Amikor 2015. július 30-án a felperes a sírhelyet megváltotta, rendelkezési jogot szerzett a sírhely felett, kifizette ennek ellenértékét, ezzel megállapodás jött létre közte és az alperes között. E megállapodás alapján az alperes köteles volt a felperest mint a sírhely felett rendelkezésre jogosultat nyilvántartani, rendelkezési jogát a temető nyilvántartásába bejegyezni. Ezt az alperes először meg is tette, de utóbb jogellenesen korrigálta a nyilvántartást a felperes nevének törlésével. Álláspontja szerint az eljárás lényege és legfontosabb eleme az alperes és közte 2015. július 30. napján létrejött megállapodás. Semmilyen tény bizonyításának vagy bizonyíthatatlanságának terhét nem lehetett volna rátelepíteni, a megállapodás ténye önmagában megalapozta a keresetét. Kizárólag azt kellett volna vizsgálni, hogy fennáll-e olyan ok, amely miatt az alperes mint szerződéses partner egyoldalúan, jogszerűen és érvényesen módosíthatta vagy megszüntethette ezt a megállapodást, és egyoldalú döntéssel törölhette-e a sírhely feletti rendelkezési jogot a temetői nyilvántartásból. Ennek ténybeli és jogi alapját az alperesnek kellett volna bizonyítania, de az alperes semmit sem bizonyított.

Az nem volt vitás, hogy 1982-től a huszonöt év elmúltával a sírhely megváltása lejárt, és a megváltás jogával, annak elsőbbségével több mint hét évig senki sem élt. Maga a másodfokú ítélet is tartalmazza a sírhelyre vonatkozó használati jog 2007-ben történő lejártát. Mivel senki nem élt a megváltás lehetőségével, jogosult volt megváltani és meghosszabbítani nagybátyja sírhelyét. Hogy miért nem volt jogosult, erre a kérdésre a másodfokú bíróság nem adott választ. A megszüntetés reális veszélyétől mentette meg a sírhelyet. 2015. július 30. napján a megváltási összeget megfizette, ennek alapján huszonöt évig jogosult a sírhely felett rendelkezni. Ez a megállapodás jogszerű, érvényes és hatályos, ezzel ellentétes adat a perben nem merült fel. Az alperesnek nem lett volna joga hónapokkal később a megállapodást egyoldalúan felülvizsgálni és „jogilag helyes útra terelésre” hivatkozva azt semmisnek tekinteni.

Jelen pernek a tárgya két szerződéses partner közötti kötelmi jogvita volt, a perben más személy sem félként, sem beavatkozóként nem vett részt. A másodfokú bíróság a jogvitát egy sok szereplős „közigazgatási jogvitának” tekintette, pedig az valójában egy polgári jogi jogvita volt. Abba sem C. N., sem az édesanyja nem kapcsolódtak be.

Az együttes rendelet 22. § (1) bekezdésére figyelemmel a sírhely használati joga 2007 júniusában minden más vagy további tényről függetlenül megszűnt. Az alperes rendelete nem tér el az 1982-es szabályozástól. Az országos érvényű Vhr. 18. § (5) bekezdése szerint a használati idő meghosszabbítás hiányában történő lejártával a rendelkezési jog gyakorlása megszűnik. Az alperes rendeletében írt hirdetmény nem befolyásolja, csak jelzi a megszűnést. A megszűnés az időmúlás miatt következik be és nem függ a hirdetmény kifüggesztésétől. A másodfokú bíróság ítélete szerint nincs adat arra, hogy az alperes mint a temető üzemeltetője a használati idő lejártáról hirdetményt függesztett volna ki. De arról sincs adat, hogy ilyen hirdetményt nem függesztett ki. Ha pedig egyikre sincs adat, azt kell vélelmezni, hogy megtörtént a kifüggesztés, hiszen erre az alperes saját rendelete alapján volt köteles. Visszas lenne egy olyan álláspont elfogadása, amely szerint, ha nincs konkrét peradat valamire, akkor nem azt kell vélelmezni, hogy az alperes eleget tett a kötelezettségének, hanem azt, hogy megszegte azt, ráadásul ez a kötelezettségszegés lehet a pernyertessége alapja.

Nincs relevanciája annak, hogy a sírhely nem üresedett meg, hogy a holttest maradványait nem helyezték közös sírba, mert a felperes a sírhelyet nem megszüntetni akarta, hanem annak érdekében akarta megszerezni a rendelkezési jogot, hogy a megszűnéstől megóvja és a sírkövet felújítsa. A Tv. 22. § (1) és (3) bekezdésével összefüggésben rámutatott, hogy a temetési hely újraváltásában az eltemetettő élvez elsőbbséget, halála esetén pedig a törvényes öröklés rendje szerint soron következő közeli hozzátartozója. Elsőbbségről akkor lehet szó, ha a használat lejáratkor több személy is jelentkezik a meghosszabbításra. Jelen esetben azonban a felperesen kívül hét évig senki sem jelentkezett. C. F. özvegye és fia több mint hét éves késelemben voltak, és ha rajtuk múlik, már véglegesen meg is szűnhetett volna a sírhely. A szabályozás lényege, hogy van olyan, akinek a hozzátartozók közül elsőbbsége van, de ez az elsőbbség nem kizárólagosság. Ha az elsőbbségre jogosult a lejáratkor nem terjeszt elő meghosszabbítás iránti kérelmet, akkor a többi hozzátartozó joga nyílik meg erre. Amennyiben elfogadható volna, hogy az özvegy volt az eltemetettő, akkor az elsőbbségről nem lehet szó, mivel ő a mai napig nem intézkedett a meghosszabbításról. Alperes nyilatkozata szerint C. N. váltotta meg a sírhelyet, vagyis a Tv. 22. § (3) bekezdése szerinti elsőbbségi szabályt alkalmazták. Ha viszont a felperes nagyapja volt az eltemetettő, akkor a felperes mindenki mással szemben elsőbbséget élvez. A jogerős ítélet egyébként meg sem jelölte, hogy álláspontja szerint ki a rendelkezésre jogosult személy, akinek jogát a felperes általi rendelkezési jog megszerzése sértette. A megállapodásról a jogerős ítélet nem mondja ki konkrétan és nyíltan, hogy érvénytelen lenne, meg sem jelöli az erre vonatkozó jogszabályhelyet annak ellenére, hogy a megállapodásból eredő jogait nem ismeri el.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Előadta, hogy fellebbezésében a kereset elutasítását kérte, ami tartalmában az elsőfokú ítélet megváltoztatására irányult, így a másodfokú bíróság nem terjeszkedett túl a fellebbezés keretein. A jogerős ítélet nem sérti a felperes által felhívott anyagi jogszabályokat sem. Az elsőfokú bíróság tévedett, amikor akként rendelkezett, hogy a temetési hely újraváltásáról szóló szabályokat kell alkalmazni. Nem merült fel olyan adat, hogy a huszonöt éves használati időre vonatkozó szabálytól eltérő szabály vagy megállapodás lett volna érvényben. Helytállóan érvelt a jogerős ítélet azzal, hogy a sírhely nem üresedett meg, és az önkormányzati rendelet alapján nem történhetett volna meg az újbóli értékesítése. A sírhely feletti rendelkezési jogot nem szerezheti meg bárki, ahogyan azt a felperes állította. Védhető az az érvelés is, miszerint hirdetmény hiányában a rendelkezési jogosultság le sem járhatott. Sz. Szné tanú előadása szerint nem történik meg, hogy az üzemeltető minden évben hirdetményt függesztene ki az adott és a következő évben lejárató temetési helyek használati idejéről. Az alperesnek nem volt más lehetősége, amikor a tévedését észlelte, minthogy megállapította, a felperesnek nincs rendelkezési jogosultsága a 604. sírhelyre. Az is megállapítható - összhangban az önkormányzati rendelettel és a sírba helyezett személy közeli hozzátartozóinak jogi érdekeivel -, hogy kívülálló személy nem szerezhethet rendelkezési jogot a sírhely felett. A felperes és az alperes között érvényes megállapodás nem jöhetett létre, így a rendelkezési jog a felperest nem illeti meg.

A Kúria döntése és jogi indokai

A jogerős ítélet felülvizsgálatára a régi Pp. 270. § (2) bekezdése értelmében csak jogszabálysértés miatt van mód. A felülvizsgálati kérelem a jogerős ítélet jogszabálysértését abban határozta meg, hogy téves jogszabály-alkalmazás miatt nem állapította meg a felperes jogosultságát a 604. sírhely megváltására. Kúria a jogerős ítéletet ebben a keretben vizsgálta felül.

A felülvizsgálati kérelem eljárási szabálysértésre hivatkozott, miszerint a másodfokú bíróság túlterjeszkedett a fellebbezési kérelmen, amikor a hatályon kívül helyezésre irányuló kérelem ellenére az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A régi Pp. 3. § (2) bekezdése alapján a bíróság a

kérelmeket tartalmuk szerint veszi figyelembe. Felülvizsgálat alapjául csak az olyan eljárási szabálysértés szolgálhat, ami az ügy érdemi elbírálására kihatott, a felperes által felhívott jogszabálysértés e körbe nem sorolható.

A Tv. 22. § (1) bekezdése értelmében a temetési hely felett az rendelkezik, aki megváltotta. A perben rendelkezésre álló adatok szerint a 604. számú sírhelyet eredetileg nem a felperes váltotta meg, de hogy ki váltotta meg, erre bizonyított adat nincs. E § (3) bekezdése szerint a temetési hely újraváltásában elsőbbséget élvez az eltemettető, halála esetén pedig a törvényes öröklés rendje szerint soron következő közeli hozzátartozója. A Vhr. 20. § (1) bekezdés c) pontja értelmében az adott esetben az eltemettetésről az együtt élő házastárs volt köteles gondoskodni. Nincs bizonyított adat arra, hogy C. F> vonatkozásában eltemettetőnek nem az ő házastársa minősült, hanem az elhunyt apja, a felperes nagyapja.

Az állandó bírói gyakorlat szerint az eltemettetés kötelezettségéhez és a temetési hely megváltásához kapcsolódó sírhelyhasználati jog sajátos kegyeleti jellegű intézmény, ami nem azonosítható a vagyoni jellegű használati jogokkal (BH1990.375.). Emiatt a sírhelyhasználat meghosszabbítása is - az esetleges további temetkezés, temettetés mellett - alapvetően kegyeleti célt (pl. síremlékállítás) szolgál. A sírhelymegváltás szabályait teljeskörűen a Tv. és a Vhr. tartalmazza. Az újraváltást rögzítő megállapodás nem a Ptk. hatálya alá tartozó, visszterhes polgári jogi szerződés, amely teljes körű, a Ptk. tulajdonjogi szabályozásához hasonló rendelkezési jogot biztosít. A temetési hely és a felette gyakorolható, speciális szabályokon alapuló rendelkezési jog nem is öröklhető (529/B/1999. AB határozat). A Ptk. rendelkezéseit tehát nem kell alkalmazni, az e körben irányadó speciális jogszabályok még a nem szabályozott kérdésekben irányadónak tekintendőként sem utalnak a Ptk. szabályaira. A felperes által felhívott Ptk. rendelkezéseket mint nem alkalmazandó előírásokat ezért a jogerős ítélet nem is sérthette meg. A sírhelymegváltással csak akkor lehet jogot szerezni, ha ezt a speciális jogszabályok lehetővé teszik.

A sírhelyhasználati jog a Tv. 20. § (1) bekezdése szerint az eltemettetőt, a 22. § (3) bekezdésének megfelelően pedig azt illeti, aki a temetési helyet újraváltotta. Ez utóbbi személy a Tv. 20. § (1) és 22. § (1), (3) bekezdéseinek együttes értelmezése alapján - a szerződéses vagy végrendeleti kötelezett mellett - csak az elhunyt közeli hozzátartozója lehet. A felperes felülvizsgálati kérelmében maga is arra hivatkozott, hogy az elsőbbség nem kizárólagosság: neki mint egyéb hozzátartozónak van joga arra, hogy a jogával nem élő elsőbbségre jogosult helyett előterjessze a sírhelyhasználat meghosszabbítása iránti kérelmét. A Ptk. 8:1 § (1) bekezdés 1. pontja szerint e törvény alkalmazásában közeli hozzátartozó: a házastárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbefogadott, a mostoha- és a nevelt gyermek, az örökbefogadó-, a mostoha- és a nevelőszülő és a testvér. A 2. pont szerint hozzátartozó: a közeli hozzátartozó, az élettárs, az egyeneságbeli rokon házastársa, a házastárs egyeneságbeli rokona és testvére, és a testvér házastársa. A felperes nem minősül az elhunyt közeli hozzátartozójának, de jogi értelemben még hozzátartozónak sem, ezért a nagybátyja sírhelyének újraváltására nem volt jogosult. Emiatt a peres felek között létrejött megállapodás nem keletkeztetett jogcímet a felperes számára a Tv. 22. § (1), (2) bekezdés szerinti temetési hely feletti rendelkezési jog megszerzésére. A peres felek megállapodása nem eredményezheti, hogy az eltemettetőnek, illetve az elhunyt törvényes öröklési rend szerinti közeli hozzátartozójának elenyészne az a joga, hogy a sírhelyet megváltsa. Mivel az elhunyt gyermeke kifejezte szándékát a sírhely újraváltására, a Tv. 22. § (3) bekezdése szerint a felperessel szemben elsőbbség illeti meg.

Mivel a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben előadott okok miatt nem volt jogszabálysértő, azt a Kúria a régi Pp. 275. § (3) bekezdésére figyelemmel hatályában fenntartotta.

Záró rész

A felperes a felülvizsgálati eljárásban peresztes lett, ezért a régi Pp. 270. § (1) bekezdése folytán

alkalmazandó 78. § (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése, 4/A. §-a alapján köteles az alperes képviselőjével felmerült, a kifejtett tevékenységgel arányosan meghatározott költség megtérítésére.

Az ítélet ellen a régi Pp. 271. § (1) bekezdés *e)* pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2019. március 20.

Dr. Szabó Klára s.k. a tanács elnöke, Dr. Madarász Anna s.k. előadó bíró, Dr. Magosi Szilvia s.k. bíró